

Iris van Herpen

'Refinery Smoke', juli 2008

mode of kunst

**Iris van Herpen in het Groninger Museum:
hoe water, rook en micro-organismen
transformeren tot avant-gardemode.**

door Peter van Kester

Verstild, bijna bevroren staan de ruim dertig mannequins met creaties van Iris van Herpen op grijze plateaus in de gekleurde Mendinizalen van het Goninger Museum. Hun rood gecraqueleerde huid lijkt gebarsten. Het valt in de halfverduisterde zalen nauwelijks op, maar het veroorzaakt een kwetsbare sfeer die mooi contrasteert met de glanzend-futuristische kleding. In de verbindende gangen hangen grote foto's van Bart Ooms, waarop nog meer werk van Van Herpen te zien is. Theatraal belichte kleding die zonder modellen werd gefotografeerd en daardoor nog sculpturaler, nog autonomer oogt. De tentoonstelling begint met de *Chemical Crows*-collectie uit januari 2008 en eindigt met een 'erezaal', waar Van Herpens meest recente stukken voor een fenomenaal slotakkoord zorgen.

In het bij de expositie verschenen prachtboek – voel alleen het omslag al – omschrijft Iris van Herpen de kleding die zij doorgaans op straat ziet, als "allemaal onderdelen van één veelvormig uniform." Dat soort mode interesseert haar nauwelijks. Ze ontwerpt niet vanuit een verhalend thema, een silhouet of marketingeisen. Materialen en technieken zetten haar fantasie in beweging. Haar voorkeur gaat uit naar bewerkt leer, allerlei soorten kunststoffen, metaal en 3D-printing. Zij snijdt, rijgt, mouleert, vervormt, combineert en stapelt en laat zich verrassen door de resultaten die weer leiden tot nieuwe experimenten. De uitkomst daarvan is altijd onzeker. Ze combineert hightechmaterialen met ambachtelijke technieken die zij en haar medewerkers virtuoos en met eindeloos geduld uitvoeren.

intuïtie

In haar werk keert een aantal constanten terug. Kleuren gebruikt zij altijd terughoudend. Zij laat liever de materialen spreken, gebruikmakend van hun huid en structuur en spelend met glanseffecten. De meeste ontwerpen sluiten nauw om het lichaam en

reiken tot aan de knie. Van Herpen legt graag accenten op de schouders, heupen en borsten. Deze vaak opengewerkte, ingenieus geconstrueerde 'zetstukken' bevestigt zij op leren 'lijfjes' of op bijna onzichtbare dunne jurken. Veel van haar ontwerpen hebben rijke patronen en zijn symmetrisch, of wekken die indruk.

Het menselijk lichaam beweegt voortdurend. Daarom speelt beweging een belangrijke rol in haar werk. In de *Refinery Smoke*-collectie probeerde zij de schoonheid van rookwolken te vangen in heel fijn metaalgaas dat niet werd bewerkt. Daardoor bleef het soepel en danst het bijna op de schouders of heupen van de modellen. Associaties doemen op met de manier waarop Claudy Jongstra vilt toepast. Water inspireerde Van Herpen tot de indrukwekkende *Crystallization*-collectie. Het is zacht en kan toch een schip zo groot als een flatgebouw dragen. Het verandert steeds van vorm en ook het menselijk lichaam bestaat voor een groot deel uit water. Ze gaf haar fascinatie vorm in geometrische, op ijskristallen geïnspireerde structuren en opspattend water. Voor dat laatste bewerkte zij transparante platen acryl met een gasbrandertje. En engelengeduld.

Iris van Herpen (1984) studeerde Fashion Design aan de ArteZ Hogeschool voor de Kunsten in Arnhem omdat daar veel aandacht is voor materialen en technieken. Na haar eindexamen in 2006 liep zij onder meer stage bij Steve McQueen en Claudy Jongstra. In 2007 startte zij een label onder haar eigen naam en sindsdien produceert zij jurken, jassen, jaszjes, pakken, broeken en accessoires. Sinds 2010 ontwerpt zij ook schoenen voor United Nude, in gelimiteerde oplages. Van Herpen won vele prijzen en exposeert in binnen- en buitenland. Haar kleding wordt gedragen door zangeressen als Björk en Lady Gaga. Mode gaat voor haar primair over de wereld waarin zij leeft. Iris van Herpen zoekt haar onderwerpen dicht bij zichzelf en volgt haar verwondering, rijke verbeelding en intuïtie. De *Chemical Crows*-collectie verwijst naar de kraaien rondom haar atelier die zij dagelijks observeerde. Intelligente vogels, dol op glimmende objecten. Spelend met de baleinen van kapotte kinderparaplutjes vertaalde zij deze fascinatie in ruimtelijke kragen en borststukken. De collectie ademt een sfeer van alchemie en zwarte magie. Die fascinatie vormde ook het uitgangspunt voor de *Mummification*-collectie uit januari

'Crystallization', juli 2010,

'Micro', januari 2012

'Capriole (Snake Dress)',
juli 2011
(zie ook pp. 47-49)

alle werken © kunstenaar
(alle foto's: Bart Oomes,
No 6 Studios)

2009, geïnspireerd op de bijzondere mummificatietechnieken van de oude Egyptenaren die geloofden dat de mens na de dood voortleefde. In haar *Radiation Invasion*-collectie speelde Van Herpen met een technologisch toekomstbeeld. Toen ze eens telefoondeerde met een vriendin in Australië, verbaasde zij zich over de heldere verbinding. Zij stelde zich de miljarden mobiele gesprekken voor die dagelijks worden gevoerd. Hoe zou het zijn als je al die straling zou kunnen zien? Als die golven gebruikt werden om boodschappen te verzenden die je via je geest zou kunnen beïnvloeden? Dergelijke speculaties boeien haar meer dan bijvoorbeeld de 'dernier cri' in modetijdschriften.

huismijt

Mode is voor haar een onderzoek naar wie men is of wat men wil zijn. Een vorm van (zelf)expressie. Het is interessant dat zij modeontwerper werd en geen kunstenaar. Zij koos bewust voor de relatie met het lichaam en beschouwt haar werk als betekenisloos zolang het niet wordt gedragen. Pas dan beïnvloedt het de persoonlijkheid van de draagster, die de kleding op haar beurt ook interpreteert en er een dimensie

aan toevoegt. Ze gelooft niet in 'form follows function', maar zoekt vormen die het lichaam aanvullen en veranderen, strevend naar een balans tussen experiment en draagbaarheid.

Volgens Iris van Herpen werkt de mode-industrie razendsnel. Daarom verandert er weinig en blijft mode vaak lang hangen in wat al bestaat of al gedaan is. Daar wil zij buiten blijven, nieuwsgierig als zij is naar het onbekende. Zij wil de tijd nemen voor onderzoek en vernieuwing en vindt dat de toekomst van de mode in de Haute Couture ligt. Deze tamelijk gesloten sector verandert langzaam en zij is ervan overtuigd dat zij daarbinnen nieuwe technieken kan onderzoeken. Inmiddels trad zij toe tot het prestigieuze *Chambre Syndicale de la Haute Couture*, een grote eer voor een jonge ontwerper. Het gebruik van metaal linkt haar werk bijna automatisch aan de metalen jurkjes van Paco Rabanne uit de jaren zestig, maar ook aan Hussein Chalayan die in 2005 een solo in het Groninger Museum had. Ooit verwerkte hij 1500 ledlampjes in een jurk en ontwierp hij kleding waarop films konden worden geprojecteerd. Een van zijn zes elektronische jurken uit datzelfde jaar verandert door middel

van een afstandsbediening van vorm en herinnert aan ontwerpen van Van Herpen. Het is interessant dat de op de toekomst gespitte Van Herpen nauwelijks met dergelijke 'smart textiles' experimenteert.

Recentelijk vormen parachutespringen (*Capriole*-collectie) en vrijwel onzichtbare micro-organismen als huismijten (*Micro*-collectie) nieuwe en belangrijke inspiratiebronnen in dit unieke oeuvre. Zij leiden opnieuw tot oogstrelende resultaten. Toch bekramp mij, wandelend door de tentoonstelling, soms het gevoel dat het eigenlijk niet zoveel uitmaakt waardoor Van Herpen gestimuleerd raakt. Want of zij nu rook, water, skydiven, mummies of micro-organismen als uitgangspunt neemt: de resultaten vertonen, behalve opmerkelijke verschillen, ook de nodige overeenkomsten, maar imponeren altijd door virtuositeit en rijkdom.

Peter van Kester is freelance designjournalist en tentoonstellingsmaker

'Iris van Herpen', 24 maart t/m 23 september,
Groninger Museum, Museumeiland 1, Groningen;
di t/m zo 10-17; MK gratis; publicatie € 38,50;
www.groningermuseum.nl